No. 26

CAMERA CU PENDULE

I

Un cadavru ascuns după o uşă zăvorită

Cu toate că fu poftit să ia loc pe un scaun, tânărul refuză şi, foarte palid, rosti cu o voce înăbuşită de emoţie:

— Mă numesc Pierre Tardy, domnule comisar, şi stau împreună cu unchiul meu într'una din cele mai vechi case din rue des Saules, la n-rul 27 bis. Unchiul meu Stephane Louvier este sau era, căci tare mă tem să nu fi murit, un moşneag de 78 ani, care nu ieşea aproape niciodată din casă. Nu primea pe nimeni afară de câţiva anticari cari cunoscând gustul său pentru lucrurile vechi şi in special pentru pendule îi propuneau tot felul de obiecte ciudate. Unchiul meu îl primea întotdeauna cu multă neîncredere, căci se temea să nu fie ucis.

El ducea ast-fel o viaţă retrasă dar de o regularitate aproape mecanică. Işi petrecea toată ziua singur în odaia sa şi nu'l vedeam decât la ora mesei când de cele mai multe ori nu rostea nici o vorbă. Seara, la ora 8 precis mă părăsea şi'l auzeam cum se încuie în odaia sa, unde la 9 se culca. Dimineaţa se scula la 6 şi niciodată de când îl cunosc, unchiul meu nu şi-a schimbat obiceiurile. Or, azi dimineaţă, n'am auzit nici un zgomot în odaia sa. Spre a pricepe emoţia pe care mi-a pricinuit-o tăcerea aceasta, trebuie să fi trăit ca şi mine 10 ani în mijlocul său, întrucât pentru nimic în lume el nu şi-ar fi schimbat obiceiurile. Pe la 10, am bătut la uşa lui. Nu mi-a răspuns. Eram sigur deci că a murit sau că era pe moarte, în neputinţă de a striga după ajutor şi vă rog deci să mă urmaţi.

— Cum nu, răspunse comisarul pe un ton foarte politicos. Sună şi zise secretarului care se ivi în pragul uşii:

— Spune-i lui Ludovic lăcătuşul să vină până aici, şi roagă-l să-şi aducă şi instrumentele...

— Să ia pe cele mai solide, întrerupse Pierre Tardy, fiindcă uşa unchiului meu are o broască, ce nu se poate deschide aşa uşor.

Secretarul părăsi biroul după care urmă o lungă tăcere. Figura lui Pierre Tardy (o figură fină, cu mustăţile rase) trăda groaza şi nerăbdarea.

Secretarul se înapoiă şi comunică şefului său că totul era gata. Comisarul şi Pierre Tardy părăsiră atunci biroul şi văzură în anticameră, pe lăcătuşul Ludovic, un uriaş lat în spate însoţit de fiul său mai mare, un tânăr de vre-o 20 de ani tot aşa de vânjos ca şi tatăl său. Fie-care ţinea în mână instrumentele necesare, printre cari, o bară de fier turtită la una din extremităţi.

Ludovic spuse apoi comisarului cu un râs sonor:

— Se pare c'o s'avem de lucru azi?

— După câte spune, d-l, răspunse comisarul e vorba de o uşă solidă.

Peste câteva clipe grupul ajunse în rue des Saules.

Pe măsură ce se apropiau de această stradă, Tardy devenea tot mai neliniştit.

In liniştea străzii pustii, casa făcea o ciudată impresie de dărăpănare şi de forţă. Sub cimentul ros de ani, pietrele apăreau largi, şi pătrate. Printre ele crescuseră buruieni şi muşchi.

Ajungând în faţa casei, comisarul o examină multă vreme. La parter două ferestre cu grătii păreau două găuri, atât de mici erau. La etajul întâi, erau de-asemenea două ferestre, dar în vreme ce una avea dimensiuni normale, cealaltă părea o simplă crăpătură. Izbit de ciudăţenia ei, d. Arnaut, comisarul întrebă pe Tardy:

— Din care odaie face parte fereastra?

— Din odaia unchiului meu.

— Probabil însă că această cameră era luminată de alta...

— Nu, d-le, întrerupse Tardy, în odaia în care locuia unchiul meu nu există de cât două ieşiri, uşa şi fereastra, aceasta strâmtă.

Pierre Tardy deschise o uşă şi invită pe însoţitorii săi în casă. Aceştia, cu toată nepăsarea pe care le-o dăduse contactul des cu fără de legile omeneşti, se simţiră copleşiţi de emoţie. In jurul lor, casa tăcută răspândea o linişte solemnă. Intrară într'un coridor unde se aflau două uşi.

— Cum nu, răspunse comisarul pe un ton foarte politicos. Sună şi zise secretarului care se ivi în pragul uşii:

— Spune-i lui Ludovic lăcătuşul să vină până aici, şi roagă-l să-şi aducă şi instrumentele...

— Să ia pe cele mai solide, întrerupse Pierre Tardy, fiindcă uşa unchiului meu are o broască, ce nu se poate deschide aşa uşor.

Secretarul părăsi biroul după care urmă o lungă tăcere. Figura lui Pierre Tardy (o figură fină, cu mustăţile rase) trăda groaza şi nerăbdarea.

Secretarul se înapoiă şi comunică şefului său că totul era gata. Comisarul şi Pierre Tardy părăsiră atunci biroul şi văzură în anticameră, pe lăcătuşul Ludovic, un uriaş lat în spate însoţit de fiul său mai mare, un tânăr de vre-o 20 de ani tot aşa de vânjos ca şi tatăl său. Fie-care ţinea în mână instrumentele necesare, printre cari, o bară de fier turtită la una din extremităţi.

Ludovic spuse apoi comisarului cu un râs sonor:

— Se pare c'o s'avem de lucru azi?

— După câte spune, d-l, răspunse comisarul e vorba de o uşă solidă.

Peste câteva clipe grupul ajunse în rue des Saules.

Pe măsură ce se apropiau de această stradă, Tardy devenea tot mai neliniştit.

In liniştea străzii pustii, casa făcea o ciudată impresie de dărăpănare şi de forţă. Sub cimentul ros de ani, pietrele apăreau largi, şi pătrate. Printre ele crescuseră buruieni şi muşchi.

Ajungând în faţa casei, comisarul o examină multă vreme. La parter două ferestre cu grătii păreau două găuri, atât de mici erau. La etajul întâi, erau de-asemenea două ferestre, dar în vreme ce una avea dimensiuni normale, cealaltă părea o simplă crăpătură. Izbit de ciudăţenia ei, d. Arnaut, comisarul întrebă pe Tardy:

— Din care odaie face parte fereastra?

— Din odaia unchiului meu.

— Probabil însă că această cameră era luminată de alta...

— Nu, d-le, întrerupse Tardy, în odaia în care locuia unchiul meu nu există de cât două ieşiri, uşa şi fereastra, aceasta strâmtă.

Pierre Tardy deschise o uşă şi invită pe însoţitorii săi în casă. Aceştia, cu toată nepăsarea pe care le-o dăduse contactul des cu fără de legile omeneşti, se simţiră copleşiţi de emoţie. In jurul lor, casa tăcută răspândea o linişte solemnă. Intrară într'un coridor unde se aflau două uşi.

Una din ele dădea într'o grădină năpădită de buruieni, iar cealaltă într'o anticameră întunecoasă.

— Aici e odaia mea, explică Tardy şi acolo e sufrageria.... Aici în colţul acesta e o scară cu treptele uzate, care duce în odaia unchiului meu.

Urcară scara şi în curând ajunseră în faţa unei uşi masive.

— Aicea stă, zise Tardy tremurând din tot corpul.

Comisarul bătu în uşă. Nici un răspuns, nici un geamăt.

— A murit... a murit, îngână Pierre.

In cele din urmă d. Arnaud dădu ordin să se spargă uşa. Timp de o oră, Ludovic şi fiul său încercară operaţia aceasta dar uşa rezistă. In sfârşit după multe greutăţi ea ceda şi toţi cei de faţă avură în faţa ochilor un spectacol oribil, care le confirmă temerile.

Pe un pat de campanie, în fundul acestei săli lugubre, întunecoasă ca o celulă, stătea lungit un moşneag. Murise....

Sub valul bărbii sale albe, gura era deschisă şi strâmbată într'un rânjet îngrozitor ca şi cum moartea voise să însemne pe rigiditatea cadavrului cea din urmă senzaţie de viaţă. Ochii sticloşi cu pleoapele închise numai pe jumătate mai măreau această impresie de suferinţă. Mâinile erau crispate.

Nemişcat, fără să spună un cuvânt Tardy, la căpătâiul patului îl privea, nepăsător la toate ordinele pe cari le dădea comisarul.

Numai după ce d. Arnaud îl anunţă că înştiinţase parchetul de moartea unchiului său, Tardy părăsi atitudinea sa meditativă.

— Cred, continuă comisarul, că moartea e naturală, întrucât ipoteza unei crime este exclusă.

Am anunţat parchetul de moartea unchiului dv. Magistraţii vor fi peste puţin aici. Socotesc dealminteri că ancheta lor se va face repede şi va conchide într'o moarte naturală. Aranjamentul odăilor, greutatea pe care am avut-o ca să pătrundem în camera aceasta, uşa închisă, fereastra cu gratii, totul pare să înlăture ipoteza unui asasinat.

Pe unde să fi pătruns asasinul?

Pe la ora 11 substitutul de procuror, d. Seguin, sosi însoţit de d-nii Léris, judecător de instrucţie şi Marnier, medic legist, a cărui reputaţie de savant era universal cunoscută.

Medicul examină cadavrul cu minuţiozitate.

— Moarte naturală? întrebă d-l Léris a cărui opiniune părea deacum stabilită.

— N'a murit de moarte naturală. Omul acesta a murit azi noapte, fiindcă a aspirat o cantitate destul de însemnată

a unei otrăvi foarte puțin cunoscută și care se numește conicina.

— Sunteți sigur.

— Foarte sigur.

În clipa aceea își făcu intrarea în sală, d. Moulin, iscusitul inspector al Siguranței. Nimeni nu observă prezența lui. Nemișcat, în prag, asculta explicațiile d-lui Mercier.

Acest domn Moulin își făcuse o reputație foarte invidiată prin câteva afaceri importante pe cari perspicacitatea și îndrăzneala lui le putuseră descurca.

— Conicina este puțin întrebuințată și am avut ocazia să studiez efectele acestei otrăvi la rentiera din Auteuil, care a murit în mod misterios acum șase luni.

Semnele lăsate pe această figură, pe pupile, nu pot înșela pe un practician versat în toxicologie și-mi menținu în totul afirmațiile.

Mai pot adăoga și alte două circumstanțe. Mai, întâi, starea de rigiditate a cadavrului îmi permite să afirm că moartea a survenit între orele 11 și 11 și un sfert, noaptea, și apoi un om, care a respirat o anumită cantitate de conicină moare de obicei în urma unei paralizii fulgerătoare.

— Nu mă îndoiesc de afirmațiile dv., zise magistratul pe un ton neglijent, dar dacă moartea victimei nu e naturală, așa cum am crezut la început, ea se datorește, fără îndoială, unei sinucideri.

Medicul zâmbi și un surâs ironic se ivi o clipă pe buzele lui. Fu cât pe-aci să răspundă, când de-odată, în spatele lui, o voce respectuoasă dar hotărîtă, întrebă:

— S'a găsit vasul în care se afla închisă otrava?

Magistrații se întoarseră uimiți, și văzură pe d. Moulin care aștepta un răspuns la întrebarea sa.

II

Enigma crimei

D. Seguin, recunoscu pe poliţist şi întrebă:

— Care e semnificarea întrebării d-tale, Moulin.

— E o întrebare logică, d-le substitut.

— Nici n'am căutat vasul, declară d. Léris.

— Mă autorizaţi să-l caut.

— Perfect.

Inspectorul examină cu atenţie patul ca să vadă dacă nu cumva fusese ascunsă otrava acolo. Toţi îl priveau cu neîncredere, afară de d. Marnier.

— Nimic... nu e nimic, zise inspectorul.

— Eşti satisfăcut de cercetarea d-tale? întrebă d. Léris enervat.

— Da, răspunse poliţistul, cu un aer de modestie care ascundea cu greu satisfacţia.

— Şi ce ai conchis?

— Am conchis că ipoteza unei sinucideri trebuie înlăturată.

— Cum aşa? întrebă mirat d. Séguin.

— Foarte simplu. O crimă a fost săvârşită.

— Ce spui? Dar nu vezi că totul pledează împotriva afirmaţiilor d-tale, răspunse judecătorul.

Totul pledează ca să ne convingă că **crima este complect imposibilă.**

— Şi totuşi o crimă a avut loc.

Dl Marnier părea că ascultă cu indiferenţă părerile celor doi convorbitori, dar ironia care se vedea în privirea lui prin ochelarii auriţi, dovedea interesul şi atenţia lui încordată.

Dl. Léris, se amestecă în discuţie şi întrebă:

— Dar însfârşit, pentru a vorbi astfel, ce dovadă aveţi?

II

Enigma crimei

D. Seguin, recunoscu pe poliţist şi întrebă:

— Care e semnificarea întrebării d-tale, Moulin.

— E o întrebare logică, d-le substitut.

— Nici n'am căutat vasul, declară d. Léris.

— Mă autorizaţi să-l caut.

— Perfect.

Inspectorul examină cu atenţie patul ca să vadă dacă nu cumva fusese ascunsă otrava acolo. Toţi îl priveau cu neîncredere, afară de d. Marnier.

— Nimic... nu e nimic, zise inspectorul.

— Eşti satisfăcut de cercetarea d-tale? întrebă d. Léris enervat.

— Da, răspunse poliţistul, cu un aer de modestie care ascundea cu greu satisfacţia.

— Şi ce ai conchis?

— Am conchis că ipoteza unei sinucideri trebuie înlăturată.

— Cum aşa? întrebă mirat d. Séguin.

— Foarte simplu. O crimă a fost săvârşită.

— Ce spui? Dar nu vezi că totul pledează împotriva afirmaţiilor d-tale, răspunse judecătorul.

Totul pledează ca să ne convingă că **crima este complect imposibilă.**

— Şi totuşi o crimă a avut loc.

Dl Marnier părea că ascultă cu indiferenţă părerile celor doi convorbitori, dar ironia care se vedea în privirea lui prin ochelarii auriţi, dovedea interesul şi atenţia lui încordată.

Dl. Léris, se amestecă în discuţie şi întrebă:

— Dar însfârşit, pentru a vorbi astfel, ce dovadă aveţi?

— O dovadă pe care o bănuesc. Dar recipientul care a conţinut otrava nu se poate găsi.

— Asta e tot? Nu vă daţi seama că dovada aceasta este insuficientă?

— Se poate, dar vedeţi că daca bătrânul s'ar fi sinucis, flaconul cu otravă ar fi fost lângă el, fie pe cearceafuri, fie chiar în mâinile lui.

— Concluzia d-tale e falşă, rânji d. Léris.

— Şi pentru ce?

— Fiindcă în cazul că Stéphane Louvier a murit în urma unei inhalaţii de conicină, nu mai încape îndoială că a aspirat otrava în odaia vecină şi s'a târît apoi în camera sa ca să moară.

— Nu se poate, zise d. Marnier.

Judecătorul se întoarse spre medic:

— Şi pentru ce, mă rog? întrebă el..

— Fără să mă repet pot afirma trei principii indiscutabile:

1. Stéphane Louvier a căzut chiar în locul unde a aspirat conicina.

2. De vreme ce l'am găsit culcat în pat, aceasta înseamnă că era culcat atunci când s'a produs inhalaţia.

3. Dacă el s'ar fi sinucis, paralizia galopantă l'ar fi făcut să moară cu flaconul în mână.

In condiţiunile acestea deducţia d-lui Moulin este inatacabilă şi deci ipoteza crimei trebuie examinată serios.

— Bine, dar pe unde a intrat asasinul? întrebă d. Léris, de vreme ce uşa şi fereastra erau închise.

— Ancheta dv. o va deslui.

— Cum să desluşească ceva ce nu s'a putut întâmpla.

— Totuşi a fost asasinat.

— Şi la plecare, zeflemisi magistratul a tras zăvorul pe dinăuntru.

— Nici o imposibilitate, afirmă d-l Marnier, nu-mi poate schimba certitudinea pe care v'am exprimat-o. Bătrânul acesta a fost asasinat.

D. Seguin, magistrat mai ponderat de cât d. Léris, fu de părerea medicului şi zise:

— Cred şi eu, doctore, că o **crimă** a fost comisă, dar stăruiesc să afirm că e **inexplicabilă.**

Pierre Tardy ascultă în tăcere toată discuţia aceasta.

Inspectorul se apropiă de el şi-l rugă pe un ton politicos să-i arate casa.

Moulin şi Pierre Tardy părăsiră odaia şi cel dintâiu, oprindu-se pe gang arătă cu degetul înspre o scară care era îngustă şi întunecoasă.

— Unde duce scara aceasta? întrebă el.

— La un pod.

— Bine, vom vedea asta peste puțin.

Amândoi se duseră la parter.

— Unde e camera d-tale, d-le?

— Aici.

Intrară într'o încăpere largă și luminoasă, care contrasta cu întunerecul ce domnea în toată casa. Lumina intra prin două ferestre înalte, prin cari se vedea grădina părăsită.

— Dacă nu mă înșel, zise polițistul camera aceasta vine exact sub odaia unchiului d-tale?

— Da.

D. Moulin o examină câtva timp și apoi întrebă:

— Pe unde ar putea trece un om care ar voi să se introducă noaptea în casa asta?

— De oarece ferestrele zăvorite ar trebui excluse, n'ar fi de cât ușa antreului, poarta grădinii și cele două ferestre ale odăii mele, prin cari s'ar putea intra aici,

— Ași voi să examinez ușile.

— Le-am examinat și eu și fiindcă ele se închid cu zăvorul, pot să-ți spun că zăvoarele erau trase.

— Astfel că asasinul n'a putut intra de cât pe una din ferestrele d-tale.

— Da.

— Or, n'ai părăsit camera d-tale în cursul nopții.

— Da.

D. Moulin reflectă mult timp, adâncindu-se într'atât în meditațiile lui, încât uită aproape de prezența lui Tardy, și îngânând vorbe care arătau șirul gândurilor lui:

— Ciudată afacere... Un mort... Un asasinat... Nimeni n'a intrat în odaie... nimeni n'a intrat în casă.... cine ar putea fi ucigașul?

In clipa aceea polițistul ridică ochii și văzând figura lui Pierre Tardy, tăcu brusc și părăsi camera. In clipa aceea văzu un om, însoțit de un agent, care urca scara.

Acesta anunță pe noul venit substitutului.

Bătrânul, fiindcă străinul era un om de vre-o șasezeci de ani, se înclină în fața substitutului și zise:

— Ași dori să vă vorbesc, d-le Séguin.

— Mă cunoașteți? întrebă magistratul surprins.

Ocupațiile mele, îmi permit acum să-mi satisfac vechia pasiune care constă în studierea crimelor și zilnic am ocazia să vizitez palatul de justiție. Am putut deci să vă cunosc,

firește, numai din vedere precum și mulți alți magistrați...

— Și cum vă numiți?

— Ploc.

— Și ce doriți?

— Am venit să vă văd, fiindcă domiciliez în fața acestei case, așa că am avut prilejul, mulțumită poziției apartamentului meu, să știu tot ce se petrece în casa aceasta. Am aflat astfel lucruri indispensabile anchetei dv.

— Vă ascult.

— De 12 ani, am fost întrucâtva amestecat, fără știrea lui, desigur, în viața d-lui Stéphane Louvier. Opt ani dearândul omul acesta a fost un colecționar pasionat, al cărui singur scop părea a fi numai pendulele pe cari le închidea în camera sa, și le examina cu o pasiune nespusă. Deodată, în timpul ultimilor patru ani, am constatat spre marea mea mirare o schimbare bruscă în felul său de a fi. Părea că e în prada unei adevărate groaze, și uneori îmi dădea impresia că era urmărit de cineva... De multe ori l'am auzit chiar gemând și printre gemetele lui, l'am auzit îngânând: „Moartea... Să mă omoare el..."

— N'a rostit nici un nume?

— Ba da, d-le substitut, un singur nume.

— Și care?

— Acela al nepotului său.

— Al d-lui Tardy?

— Da.

— Declarația dv. poate fi foarte gravă și vă rog să-mi spuneți lămurit tot ce știți.

— N'am spus încă totul. De vre-o săptămână, teama d-lui Louvier părea că crescuse. El, care de obicei stătea toată ziua într'un fotoliu, era în prada unei emoții de necrezut. Străbătea camera în lung și'n lat și uneori se oprea ca să-și frângă mâinile cu desnădejde. Alaltăieri noapte, l'am auzit strigând: „O SA MA UCIDA, PIERRE O SA MA UCIDA..."

Eri, în timpul mesei, o scenă violentă a izbucnit între unchi și nepot. Mânia îi făcea să ridice glasul până într'atât încât mi-a fost imposibil să pot auzi cea mai mare parte din cearta lor. Pierre Tardy cerea unchiului său o sumă de bani foarte importantă, 45 de mii de franci pe care Stéphane Louvier i-a refuzat-o. Cuvinte teribile și amenințări groaznice au fost spuse.

— De către Pierre Tardy?

— Da, de el, dar și de Louvier.

— Ce spunea nepotul?

— Cam așa: **„Îmi trebuie banii aceștia"**... Iar Louvier îi spunea: **„Știu că ești în stare să mă ucizi"**.

D. Ploc tăcu.

— Altceva nu mai știi? întrebă substitutul.

— Nu.

— Azi noapte n'ai văzut nimic anormal.

— Nimic, deși am stat treaz până la ora 11. Trebuę să vă mai spun că dela fereastra mea nu pot vedea decât o parte a acestei camere și că niciodată d. Louvier nu ține lumina aprinsă după ora nouă seara.

D. Séguin mulțumi d-lui Ploc pentru informațiile sale, apoi rugă pe judecătorul de instrucție ca să dea ordine pentru ca Pierre Tardy să nu mai poată părăsi casa.

— Păziți ușa casei, îi spuse el. Veghiați pentru ca Pierre Tardy să nu poată ieși. Dar el să nu-și dea încă seama de acest lucru. Îi voi lua un interogatoriu pe neașteptate și vom vedea ce va răspunde.

D. Ploc părăsi odaia, coborâ scara și se întâlni cu d. Moulin.

— Domnule Moulin, îmi pare bine că vă întâlnesc.

— Nu vă cunosc replică inspectorul pe un ton supărat.

— Mă numesc Ploc și sunt proprietarul casei de-alături.

— Și ce vreți?

— Vreau să știu de ce faceți cercetări numai aici și nu și sus.

— Fiindcă așa vreau. Sunteți satisfăcut?

— Nu, mărturisi d. Ploc jignit.

— Atâta pagubă.

— Treaba dv.

— Și ce vreți să caut sus?

— Un lucru, care v'ar interesa, răspunse d. Ploc, care răsucindu-se pe călcâie, dispăru.

D. Moulin ridică din umeri și, călăuzit de Pierre Tardy își urmă ancheta. După ce inspectă subsolul, se urcă în pod unde întâlni pe d. Ploc.

— Dar ce cauți aici?

— Vă așteptam ca să vă arăt ceva interesant.

— Și ce anume?

— Vă rog să dați la o parte canapeaua asta veche și astfel dulapul și n'o să vă pară rău.

Inspectorul îndeplini cererea d-lui Ploc, mormăind și în locul unde fusese canapeaua, străinul vizitator arătă d-lui Moulin un dulăpior a cărui ușă fusese spartă.

III

Tezaurul ascuns

El întrebă pe un ton ironic:

— Asta e descoperirea dv.?

— Da, şi cred că are o oare care valoare. Mai întâi dulapul acesta a fost spart acum de curând, apoi iată o casetă. Ei drace, dar nu observaţi că în casetă sunt doi napoleoni de aur? Ce înseamnă asta? Înseamnă că am găsit ascunzătoarea unde d. Louvier îşi ascundea banii. În afară de asta observaţi că această casetă a fost sfărâmată în mod brutal de cineva însfârşit, care nu se temea să facă zgomot. Pentru aceasta însă trebuia ca d. Louvier să nu-l audă, deci ca acesta să fi murit. Concluzia cred că e simplă.

Moulin privi uimit şi respectuos pe d. Ploc, apoi se uită la Tardy care pălise.

— N'ai auzit nimic?

— Nu, îngână Pierre.

In clipa aceea un agent comunică tânărului că substitutul de procuror dorea să-i vorbească. Tardy păli şi mai mult. Fără să spună o vorbă intră în camera unde îl aştepta d. Séguin. Inspectorul îl însoţi iar d. Ploc, se strecură şi el prin uşa întredeschisă şi se piti într'un colţ.

Substitutul îşi începu interogatorul silindu-se să-l facă pe Tardy să-şi mărturisească vina. Plecând dela principiul indiscutabil că o crimă a fost săvârşită şi că în casă nu puteau fi decât două persoane, dintre cari una a fost asasinată, ajungea la concluzia că vinovatul era acela, care a supravieţuit.

Şi această concluzie atât de logică se complecta cu o altă serie de fapte: frica bătrânului, siguranţa că va fi omorât de nepotul său, cererea de bani, ameninţările şi însfârşit furtul comis.

Tardy tăgădui cu încăpățânare și ceru să-i se dovedească precum că el era vinovatul.

Oricare ar fi fost părerea personală a magistraților și deși aveau convingerea că Tardy era culpabil, își dădură seama că în fața juraților le va fi greu să dovedească vina tânărului.

De aceea ei primiră bucuroși propunerea pe care le-o făcu Moulin, de a lăsa pe Tardy în libertate. Polițistul spera că, cu toată iscusința sa, vinovatul, supraveghiat încontinuu, zi și noapte, va comite vre-o greșală și astfel se va pierde.

Odată hotărârea aceasta luată cadavrul lui Louvier fu dus la morgă unde autopsia confirmă întocmai concluziile doctorului Marnier.

Pierre Tardy rămase singur în casă.

După terminarea anchetei d. Moulin se întâlni cu d. Ploc. Polițistul supărat că nu făcuse el descoperirea dulăpiorului fracturat se apropiă de d. Ploc și-l întrebă pe un ton oarecum supărat cum de descoperise ascunzătoarea lui Louvier.

— Întâmplător, dragă domnule, pe când căutam ceva mai important.

— Și anume ce?

D. Ploc răspunse cu o modestie triumfătoare.

— Asta nu pot să v'o spun. Sunteți prea iscusit, ca să-mi permit să cred că o informație dată de mine, ar putea să vă fie de folos. Totuși vă pot spune doar că adevărul e sus.

— Dar pentru Dumnezeu fiți mai clar.

— Domnule Moulin, cred că v'am spus destul. Am onoarea să vă salut.

Spunând acestea d. Ploc se duse repede acasă, ceeace făcu pe polițist să creadă că moșneagul era pur și simplu nebun.

In ce-l privea pe d. Moulin, supravegherea lui Pierre Tardy era pentru el un joc de copil. Un agent special n'avea altă menire decât să-l urmărească pe Tardy ori unde s'ar fi dus acesta. D. Moulin, își stabili cartierul general într'o casă goală din vecinătatea aceleia unde fusese ucis Stéphane Louvier și un agent veghia necontenit în ulița ce se afla în spatele grădinei. Adesea, în timpul zilei, d. Moulin intra în casa crimei spre a afla descoperirea misterului.

Uneori, îl vedea pe d. Ploc care se plimba liniștit în curtea casei sale, fumând țigări scumpe.

Intr'o zi Ploc îl întrebă:

— Cum merge ancheta?

— Nu prea merge! răspunse morocănos polițistul.

— V'am mai spus că deslegarea misterului e sus.

Uneori polițistul se supăra:

— Ia lăsați-mă în pace cu prostiile astea, aşi fi curios să ştiu ce aţi face în locul meu.

Dar d. Ploc răspundea invariabil:

— Nu uitați că adevărul e sus.

După opt zile de supraveghere pasivă, afacerea intră în sfârşit într'o fază mai activă.

*
**

Intr'o Sâmbătă, pe la ora zece seara, Pierre Tardy părăsi casa şi după ce merse grăbit o bucată de drum, se opri într'o stradă dosnică, unde îl aştepta o fată, pe care Moulin o socoti foarte frumoasă, în ciuda întunerecului ce-i voala trăsăturile.

Inspectorul care se afla la câțiva paşi de ei nu putu auzi convorbirea lor. Totuşi nu încăpea îndoială că tânărul adresa tovarăşei sale o rugăminte pe care aceasta o refuză. Cele dintâi cuvinte precise cari ajunseră până la urechile polițistului fură:

— Trebuie să primeşti Jeanna.

— Nu.

In cele din urmă însă fata consimți, căci Pierre Tardy îi sărută mâna şi rosti emoționat:

— Iţi mulţumesc! Aşteaptă-mă aici.

Şi Tardy plecă în goană pentru a se întoarce aproape imediat ţinând în braţe un pachet.

— Ia tot, Jeanna.

Ea primi darul, apoi după ce-şi mai şoptiră câteva vorbe, se despărțiră.

După ce Pierre coti strada, Moulin se luă după fată şi-i smulse pachetul, care se rupse. Câteva piese de aur căzură pe jos.

— In sfârşit, iată dovada, îşi zise inspectorul.

Necunoscuta — să tot fi avut douăzeci de ani — strigă:

— Ajutor, ajutor, Pierre.

— Taci.

Moulin îi luă pachetul care conținea numai bancnote.

In clipa aceea, Tardy, care auzise ţipetele Jeannei se repezi asupra inspectorului pe care îl doborâ cu câteva lovituri de pumn.

— Ştiam că eşti asasinul, mai putu spune inspectorul înainte de a leşina.

IV

Țeava de plumb

Pierre Tardy nu se mai întoarse în rue des Saules.

Un mandat de arestare fusese emis împotriva lui, dar cele mai iscusite cercetări nu putură să dea de urma lui.

Moulin rezolvase deci prima parte a problemei: demonstrase furtul lui Tardy. Această dovadă mai era bazată, în afară de suma pe care tânărul o înmânase unei necunoscute, și pe faptul că polițistul descoperise în grădină o groapă în care se aflau câțiva saci cu aur.

Comunicând rezultatul acesta d-lui Ploc, bătrânul maniac îi răspunse:

— Frumoasă descoperire, dar nu veți câștiga partida decât atunci când veți putea determina modul cum a fost săvârșită crima, imposibilă în aparență, dar posibilă de fapt. Nu uitați că dezlegarea enigmei e sus.

Față de tenacitatea acestor spuse Moulin se hotărâ să mai inspecteze încă odată camera unde fusese săvârșită crima. Negăsind nimic deosebit aci, intră în camera lui Tardy. Aci, după ce o examină multă vreme, văzu pe tavan o pată neagră care îi păru suspectă.

Se urcă pe un scaun ca s'o examineze mai de aproape. De-odată scoase o exclamație de uimire și rugă pe un agent să-i dea un baston.

Cu gesturi măsurate, și foarte emoționat polițistul vârâ bastonul în perete. Acesta dispăru în întregime.

— Bun! exclamă d. Moulin, apoi dădu ordin agentului

să se urce repede în camera unde murise Louvier ca să vadă dacă bastonul ieşea din parchet.

Agentul se întoarse şi îi spuse că bastonul ieşea într'adevăr prin parchet.

— Bun, şi în ce loc?

— In apropierea patului.

— Aşteaptă-mă, mă urc şi eu.

Apucat de-o nespusă bucurie, urcă repede scara, intră în cameră, se întinse la pământ şi privi prin gaura de diametrul obicinuit al ţevilor de gaz.

— Totul este limpede, acum. Tardy ăsta ne-a dat de lucru şi lovitura a fost bine combinată.

Apoi clătinând din cap, adăugă:

— Bine că Moulin era aici.

— Şi se grăbi să se ducă la d. Léris spre a-i comunica descoperirea.

Pe drum se întâlni cu d. Ploc, care pricepu imediat, după figura radioasă a poliţistului că acesta făcuse o descoperire importantă.

— Păreţi satisfăcut, d-le Moulin.

— Vă cred.

— Aţi descoperit ceva?

— Da, locul pe unde a fost introdusă otrava.

— Şi anume pe unde?

— Printr'o ţeavă de plumb a cărei una din extremităţi dă în camera lui Louvier şi cealaltă în camera lui Tardy.

— Vreţi să-mi permiteţi să vă dau un sfat.

— Da.

— Adevărul e sus.

Inspectorul se uită la d. Ploc şi îi spuse pe un ton aspru:

— N'am timp de glume, şi se depărtă repede.

***

A doua zi ziarele reproduceau descoperirea făcută de Moulin.

Această zi ar fi fost desigur una din cele mai frumoase ale inspectorului, dacă n'ar fi găsit în curierul său, următoarea scrisoare a d-lui Ploc.

„Nu uitaţi, d-le Moulin, că stânca tarpeeană e lângă Capitol, ceeace înseamnă că cele mai mari succese au şi reversuri dureroase. Deaceea vă mai comunic încăodată că singur adevărul care ar fi venit de sus, ar fi putut să vă salveze."

D. Moulin rupse scrisoarea, dar cu toate astea amintirea ei îl turbură. De altfel afacerea era departe de a fi terminată. Trebuia găsită urma ucigaşului şi inspectorul se gândi că aceasta n'ar fi greu în cazul că s'ar afla identitatea necunoscutei.

Printr'o coincidenţă stranie, ziarele comunicară simultan cititorilor explicaţia misterului din rue des Saules şi moartea provenită în urma unui accident a d-rului Mornier.

In sfârşit fata fu găsită. Se numea Jeana Mathieu şi era logodită cu Pierre Tardy. Ancheta stabili că d. Mathieu voise să se sinucidă ca să scape de urmărirea unei, societăţi veroase care îi cerea 45.000 franci. Aceşti creditori fuseseră găsiţi şi declarară că suma le fusese plătită integral, ceeace îngreuiă, fireşte, situaţia lui Tardy.

Jeanne Mathieu arestată fu supusă unui lung interogatoriu de d. Léris dar în urma stăruinţelor d-lui Moulin ea fu liberată, deoarece poliţistul avea credinţa că Tardy va căuta să-şi revadă logodnica.

Plângând nefericita Jeana părăsi cabinetul d-lui Léris şi prima persoană cu care se întâlni fu d. Ploc.

Acesta o consolă şi îi spuse, între altele, spre marea surprindere a fetei că deşi nu-l cunoştea pe Tardy, era convins de nevinovăţia lui.

— Cum aşa?

— Cunosc chimia şi atâta tot.

— Nu înţeleg.

— Deocamdată, domnişoară, e de-ajuns să ştii că posed certitudinea ştiinţifică a nevinovăţiei d-lui Tardy. De aceea, te rog să nu mai plângi, fiindcă în curând calvarul d-tale va înceta. După ce se despărţi de ea, d. Ploc îl văzu pe Moulin, care se pregătea să urmărească pe Jeana.

D. Ploc se luă după el şi cu ocazia aceasta văzu că d-ra Mathieu se opri în rue de l'Abreuvoir la n-rul 78. Inspectorul după ce constată că aceasta era locuinţa Jeannei, se duse într'o cârciumă din apropiere de unde putea observa casa. Inspectorul îşi deplasase astfel cartierul general.

Pe înserate, d. Ploc lipindu-se de ziduri, se apropiă de casa Jeannei, apoi o luă pe un coridor care dădea într'o curte pătrată. In fundul acestei curţi, în ciuda întunerecului, văzu o poartă zăvorită. D. Ploc trase zăvorul şi pătrunse atunci într'altă curte care dădea în rue Saint Vincent paralelă cu rue de l'Abreuvoir. Frecându-şi mâinile, se înapoiă pe unde venise şi bătrânul privi ironic în direcţia cârciumei, unde stătea la pândă d. Moulin.

— Ce om neîndemânatec, zise d. Ploc. A neglijat să observe că locuința Jeannei are două ieșiri. Dar asta nu e nimic, căci Jeana, care se știe urmărită, sau nu va căuta să-și revadă așa curând logodnicul, sau dacă va voi să-i dea o întâlnire, i-o va da în rue Saint-Vincent și va părăsi casa ei, pe poarta din dos. O voiu aștepta deci în această stradă.

D. Ploc făcu așa cum hotărâ și închirie o cameră în apropiere de unde putea supraveghia împrejurimile. Stătu aci două zile la pândă când într'adevăr fu răsplătit pentru răbdarea și pătrunderea lui. La ora zece seara Jeana părăsi casa pe poarta din dos, nu fără a cerceta însă cu deamănuntul împrejurimile.

D. Ploc o urmă, gândindu-se satisfăcut la păcăleala trasă polițistului.

După un sfert de oră, Jeana se opri în dreptul unui maidan și d. Ploc văzu, în noapte, o umbră care înainta spre ea. Era Pierre Tardy.

V

A doua crimă din camera cu pendule

D. Ploc se duse deadreptul la cei doi logodnici.

Cu un gest instinctiv de apărare, Tardy apucă pe Jeana de braţ şi-l întrebă ce doreşte.

— Nu vă fie teamă, răspunse bătrânul, ştiu că d-ta eşti nevinovat şi de aceea vreau să dobândesc încrederea dumitale.

Jeanna îl recunoscu pe bătrân şi-şi mai reveni în fire.

O rază de lună lumină întunericul şi arătă faţa obosită şi chinuită a lui Tardy. Ochii cu cearcăne vinete, paliditatea feţei, nervozitatea complectă a lui Tardy, dovedeau nopţile de insomnie la pândă.

Tardy, emoţionat, îi zise:

— Chiar dacă îmi întinzi o cursă îţi mulţumesc pentru cuvintele pe cari mi le-ai spus şi cari mi-au procurat pentru o clipă o infinită bucurie.

Spunând acestea Tardy întinse mâna bătrânului.

D. Ploc îi luă mâinile şi zise:

— Nu te înşel şi te rog încăodată să ai încredere în mine.

— Am, dar spune-mi ce trebuie să fac?

— Ai păstrat încă cheia casei?

— Da.

— Vrei să mi-o încredinţezi?

— Acuma?

— Da.

— Vreau să verific unele amănunte.

— Crezi că mai este supraveghiată casa?

— Nu pot să știu precis.

Tardy îi întinse cheea, apoi se adresă Jeanei:

— Am să mă duc și eu, căci nu mai pot trăi astfel. De eri n'am mâncat decât o felie de pâine. Acasă am parale, am să le iau și o să fug în streinătate unde vei veni și tu mai târziu.

— Pierre, mi-e frică.

— Nu te teme scumpa mea. Sunt convins că poliția nu mai păzește casa știind că nu mă voi mai întoarce acolo pentru a fi arestat.

D. Ploc era convins și el că poliția nu mai supraveghia casa și de aceea nu se opuse proiectului lui Tardy.

Când ajunseră în rue des Saules, îl rugă pe tânăr să-i aștepte și să se ascundă. Văzând că nu era nimeni prinprejur, se duse la Tardy să-i spună că poate intra în casă.

Dar tânărul rămase nemișcat și îngândurat. In cele din urmă declară cu o voce înăbușită:

— Banii pe cari vreau să-i iau, sunt îngropați în grădină.

— Aparțineau unchiului d-tale?

— Da. Ascultă-mă.

El se apropiă de d. Ploc și îi șopti la ureche câteva cuvinte.

Intrară în casă. Când ajunseră în anticameră la extremitatea coridorului, d. Ploc zise:

— Mă duc sus.

Se despărțiră. Tardy se duse în grădină, luă o sapă cu care scormoni pământul.

D. Ploc se duse în camera unde fusese ucis Louvier. Rămase o clipă în întunerec, apoi văzând că nu era nimeni prin împrejurimi, aprinse o lampă electrică de buzunar pe care o apropiă de orificiul țevei de plumb. După ce o examină câtva timp, începu să cerceteze obiectele din casă.

O pendulă mică Ludovic al XIV, adevărată minune, îl opri o clipă în loc. Pe cadran era o dată: 1686 și numele ceasornicarului care o făcuse: Pierre Boucher.

De odată d. Ploc tresări. Un zgomot de pași se auzi în dreptul ferestrei cu grătii... Ușa antreului scârțâi. Cineva urca scara în fugă: Era Tardy.

— Poliția e în ulița din spatele casei, zise el.

O luară la fugă și ajunseră în grădină pe unde sperau să mai poată fugi. Acolo se despărțiră, ca să-și asigure mai bine fuga. Sau mai exact d. Ploc, care nu risca de

cât o simplă observaţie pentru curiozitatea sa, se depărtă de tovarăşul său pentru ca acesta să poată fugi mai repede.

D. Ploc se ascunse apoi într'un tufiş de unde putu urmări evenimentele.

Tardy, care fusese observat de poliţişti, fu nevoit să se întoarcă în casă şi se refugiă în camera lui Louvier pe care o zăvori.

Acolo se termină prima fază a urmăririi.

In fruntea poliţiştilor era d. Moulin.

— Animalul e în cursă, îşi zicea el. Nu mai rămâne decât să-l prindem.

El cunoştea puterea nemaiauzită a uşii şi-şi spunea că asasinul, dacă era înarmat, ar putea să opue o rezistenţă periculoasă pentru asaltatori. El dădu ordin ca să se găsească scule destul de tari pentru a se putea sparge uşor uşa.

Erau exact unsprezece ceasuri.

El luă toate dispoziţiile în vederea asaltului. El puse şase oameni pe tinda scărei; puse alţi patru pentru orice eventualitate în stradă, cu toate că fuga prin fereastră era imposibilă, şi cu ceilalţi cinci agenţi, el se închise în odaia lui Tardy. El aşteptă reintoarcerea acelora pe care îi trimisese după scule.

El repeta într'una:

— Am pus mâna pe el, însfârşit, am pus mâna pe el.

La drept vorbind succesul poliţistului nu era grozav, căci tot meritul revenea unui agent, care din propria sa iniţiativă supraveghiase casa lui Louvier, deşi poliţia din ordinul lui Moulin, socotise că orice supraveghere era de-aci înainte inutilă.

Agentul care îl văzuse pe Tardy în grădină, telefonase imediat şefului său şi Moulin concentră în grabă toate forţele pe cari le socotea necesar pntru capturarea unui asasin primejdios.

Poliţiştii sosiră la ora 11.

In faţa uşii închise Moulin făcu somaţii inutile la cari Tardy nu găsi cu cale să răspundă.

— Toţi agenţii mei sunt înarmaţi, mai strigă odată poliţistul. Dacă încerci cea mai mică împotrivire, dau ordin să tragă şi să te ucidă.

Nici de data aceasta Tardy nu răspunse.

Atunci Moulin dădu ordinul să se atace casa.

Câţiva poliţişti începură să lovească uşa cu ciocane mari de fier, în vreme ce alţii cu revolverele în mână, erau gata să ocrotească pe camarazii lor şi să tragă asupra lui Tardy.

Dar acesta nu dădea nici un semn de viață.

Moulin era neliniștit.

In curând ușa fu spartă și Moulin înaintă în fruntea polițiștilor cu revolverul într'o mână și cu o lampă electrică în cealaltă.

Dar aici îl aștepta un spectacol, care îl ului pur și simplu.

Pierre Tardy zăcea întins în mijlocul odăii, fără să dea vreun semn de viață.

— A murit, șefule? întrebă un agent.

Moulin se plecă asupra lui Tardy și după ce-l examină, zise:

— N'a murit încă.

Dar când se ridică examină încă odată trupul lui Tardy și rămase împietrit de mirare văzând că acesta avea aceeaș înfățișare de groază ca și Louvier.

De odată exclamă:

— Văzându-l ai crede că a fost otrăvit ca și unchiul său cu conicină.

Dădu apoi ordin unui agent să aducă un medic, apoi examină încă odată pe Tardy.

Pentru a doua oară căută vasul cu otravă, care, după el, **în cazul că Tardy s'ar fi otrăvit, trebuia să fie dacă nu în mâinile lui, dar cel puțin lângă el.**

Negăsind nimic, înțelese că un nou mister, tot atât de grozav ca și cel dintâi, plutea asupra acestui caz.

Medicul, un savant eminent, confirmă presupunerile polițistului, mai ales că urmărind în ziare cazul lui Louvier, avusese curiozitatea să studieze efectele conicinei.

Din ordinul medicului Tardy fu condus imediat la spitalul Laribosière, spre a-i se da ajutoare grabnice.

— Nu mai înțeleg nimic, nu mai înțeleg nimic, repeta desperat d. Moulin doctorului. Închipuiți-vă: O ușă închisă... Agenți pretutindeni și totuși un om e asasinat.... Imi vine să cred că e ceva supra natural.

Medicul, care tocmai atunci își punea mănușile întrebă pe Moulin, dacă nu găsise cumva tubul de plumb cu ajutorul căruia fusese săvârșită prima crimă.

— Da, dar vedeți d-le doctor, de data asta el n'a putut sluji la nimic, de vreme ce eram cu patru agenți în sala unde se termină extremitatea lui.

După ce rămase singur, Moulin se așeză într'un fotoși luându-și capul în mâini, începu să reflecteze adânc:

— De vreme ce, își spunea el, nu există nici o urmă de otravă, cum se face că Pierre Tardy, a fost intoxicat de

aceeaş otravă, care a ucis pe Stéphane Louvier. Cine o fi omul misterios care reuşeşte să pătrundă fără nici o piedică, într'o sală închisă şi care mai rămâne închisă încă după plecarea lui?

Această crimă impresionă mult pe poliţist, de oarece îi dovedea că interpretarea sa în privinţa asasinării lui Louvier era complectamente falsă.

Astfel reflecta Meulin, când de-odată un agent veni să-l anunţe că un om fusese văzut fugind în grădină.

Poliţistul sări în sus:

— Omul acesta trebuie găsit numai de cât, el este ucigaşul. S'a dus cineva în urmărirea lui?

— Da.

Inspectorul, nerăbdător, se duse în grădină unde îl aşteptau doi poliţişti cari, din nefericire, pierduseră urma necunoscutului.

VI

A treia crimă din camera cu pendule

Aflând această înfrângere, Moulin supărat, jură că va reuşi el, în ciuda incapacităţii agenţilor săi, să descopere misterul.

El nici nu-şi aducea aminte că cu câteva zile înainte, din cauza disperării la care-l adusese această afacere misterioasă şi fără precedent, îşi făgăduise să renunţe la ancheta sa şi şă lase baltă această problemă nerezolvabilă.

Totuşi se duse din nou în casă în prada unei desnădejdii profunde.

Toată noaptea şi-o petrecu scotocind casa întreagă, în speranţa de a descoperi un nou tub prin care să fi pătruns otrava.

Nu găsi însă nimic şi, în zori, când îşi întrerupse cercetările, era convins că în toată casa nu mai exista nici o crăpătură, nici o deschizătură.

Moulin nu se înşelase şi explicaţia care se dădu misterului camerei cu pendule dovedi, în urmă, adevărul acestei constatări.

Desnădăjduit poliţistul îşi frământa zadarnic mintea să găsească explicaţia misterului. Pe unde să fi intrat oare asasinul, care fusese văzut în grădină?

Sperând că cel puţin va căpăta vre-o lămurire dela Tardy, care poate îşi revenise în fire, se duse la spital.

Găsi pe bolnav mai bine. Energia unui antitod dat la timp restabilise pe tânăr.

De altfel internul îi spuse că Tardy era în afară de orice pericol, fiindcă aspirase doar o doză infimă de otravă.

Poliţistul întrebă pe un ton blând pe omul pe care îl urmărise.

— Cine te-a otrăvit?

— Nu ştiu.

— N'ai văzut pe nimeni?

— Nu. De altminteri trebuie să spun că am stat în întunerec şi eram atât de turburat în cât chiar dacă s'ar fi apropiat cineva de mine, nu l'aşi fi auzit.

— Ai auzit vre-un zgomot în odaie?

— Nu.

— In sfârşit ce s'a petrecut?

— Prea puţine lucruri. Tocmai mă uitasem la cadranul luminos al unui ceas brăţară...

— Şi ţi-aduci aminte ce oră era?

— Da, era 11. Apoi de-odată am simţit un fel de ameţeală şi în curând am căzut jos. Am vrut să mă ridic, dar parcă eram paralizat. Pe urmă mi-am pierdut cunoştinţa.

— Altceva mai ştii?

— Nu.

Poliţistul se retrase destul de nemulţumit.

Se plimbă pe străzi cu gândurile departe, la vremurile de altădată — şi totuşi nu prea depărtate — când cu agerimea şi curajul lui ajungea să vie de hac celor mai misterioase crime.

...Când cu dispariţia misterioasă a unui bancher american care preocupase câteva săptămâni poliţia franceză, el, Moulin, detectivul genial — cum îl intitulaseră ziarele — putuse să descopere pe acea aventurieră rusoaică, care-l omorâse pentru a-l prăda.

Tot el descoperise pe regele hoţilor internaţionali de bijuterii, unul din pungaşii cei mai temuţi din lume, pe Corta Pisir, pe care-l căutau de mulţi ani detectivii din mai toate ţările lumii.

Intr'adevăr, Moulin de astăzi nu mai semăna cu cel de altădată, nu mai era decât umbra lui.

Nu mai avea ce căuta în funcţia aceasta în care odinioară eclipsase şi pe cei mai renumiţi detectivi din lume.

— Da, da, îşi zicea el, voi cere să fiu scos la pensie, căci nu mai fac doi bani în meseria asta.

In prada acestor gânduri chinuitoare, poliţistul se îndreptă spre rue des Saules, mai mult mecanic decât conştient.

Ajungând în rue des Saules, d. Ploc, foarte vesel, îl aştepta în prag şi afectând un aer trist:

— Vai! îi zise el, din nefericire, scrisoarea mea a fost adevărată.

— Care scrisoare?

— Nu ştiţi? Scrisoarea în care îţi vorbeam de stânca tarpeeană.

— Vă înştiinţez, bombăni poliţistul, că nu sunt dispus de loc să aud glumele dv.

— O! Doamne, dar nu glumesc de loc? Întotdeauna am ţinut să vă comunic modesta mea părere, în speranţă că vă veţi folosi de ea. Totuşi evenimentele nu v'ar fi surprins, în cazul că aţi fi admis, ca mine, că adevărul e sus.

Spre a nu izbucni, Moulin se retrase, bombănind doar printre dinţi, că n'are ce face cu sfaturile unui nebun.

Pe la ora trei, d. Ploc obţinu, mulţumită intervenţiei unui şef de serviciu, autorizaţia de a-l vedea pe Pierre Tardy.

— Am venit să te văd pentru două motive. Mai întâi ca să văd cum îţi mai merge, pe urmă pentru a te întreba ora ceasului d-tale.

— Nu văd utilitatea...

— N'o căuta încă şi răspunde-mi deocamdată.

— Ceasul meu e în sertarul de colo în măsuţa de noapte.

D. Ploc uză de libertatea, care îi fusese dată şi, privind cadranul îngână:

— Trei şi douăsprezece minute şi jumătate.

Pe urmă scoase din vestă un cronometru admirabil de aur şi deplasând acele îl făcu să marcheze ora trei şi două sprezece minute şi treizeci secunnde.

După aceea adăogă:

— Nu-mi rămâne acum de cât să-ţi urez grabnică însănătoşire. In ce priveşte nevinovăţia d-tale, sunt convins că va fi recunoscută în curând.

Spunând acestea d. Ploc părăsi spitalul, se plimbă pe stradă până la ora mesei, apoi după ce mâncă într'un restaurant modest, se înapoiă acasă unde se închise în odaia sa.

După ce aprinsese din nou focul care se stinsese luă un fotoliu şi-l duse lângă fereastră. El se lungi în confortabilul fotoliu şi se odihni câtăva vreme.

Apoi ridică grelele perdele de culoare verde şi privi în spre casa liniştită şi mohorâtă din cealaltă parte a străzii.

Din locul unde stătea, domina fereastra cu grătii a camerei cu pendule şi, fără îndoială, că de acolo observase

viața pe care o ducea Louvier... Pentru moment, îndărătul acestei ferestre, se întindea o umbră de nepătruns....

De odată întunerecul dispăru. Cineva aprinsese o lampă. D. Ploc aruncă o privire pătrunzătoare în direcția odăii și îngână:

— Da.... Foarte bine.

Colo, în sală, Moulin singur o străbătea în lung și'n lat... Din când în când se oprea, ca și cum ar fi voit să adâncească o problemă, care îl frământa.

D. Ploc îl privea și observă că figura lui trăda o oarecare îngrijorare.

Pe la zece și jumătate, d. Ploc se sculă de pe fotoliul pe care stătea întins și trase, în dreptul ferestrei, o etajeră. Pe mobila aceasta așeză apoi cronometrul... În sfârșit scoase dintr'un sertar un pistol cu țeava lungă și luă deasemenea o cutie de carton, după care se îndreptă spre fereastră.

Din cutie scoase mai multe cartușe cu cari își încărcă pistolul. Pe urmă verifică ceasul. Era ora zece și patruzeci și cinci de minute. Stinse lumina și după ce deschise încet fereastra se ascunse cu îngrijire după faldurile perdelelor, având grijă să observe însă toate mișcările polițistului.

Moulin ghemuit pe jos dispăru acum privirilor d-lui Ploc. În cele din urmă, când polițistul se ridică, moșneagul văzu că Moulin ținea în mână câteva hârtii.

Polițistul citea acum cu o atenție încordată hârtiile acestea cari păreau că-l interesează mult.

În clipa aceea, și aproape fără să se urnească din loc, întinzând doar mâna dreapta, d. Ploc luă de pe masă, cronometrul și pistolul. Luă ceasul în mâna stângă și, îngenuchind pe parchet, așeză arma pe balustrada ferestrei.

Ochi prelung... ochi în direcția camerei cu pendule... în direcția lui Moulin...

Din când în când, cu o privire rapidă urmărea pe cronometru mersul minutarelor.

— ora zece 56... 57... 58... 59...

D. Ploc strânse arma în mână.

Ce face Moulin? Citește, citește cu încordare.

D. Ploc numără

— Ora zece și 59 minute.... și 60 minute. Atenție!

El ține acum pistolul cu ambele mâini...

Deodată, Moulin se clatină.

Atunci d. Ploc apasă pe trăgaciu.

Glontele şuieră în noaptea liniştită.

Asemenea unei masse Moulin cade.

Atunci d. Ploc părăseşte fereastra, coboară cu o iuţeală nespusă în stradă, bate cu putere la uşa casei lui Louvier şi când agenţii neliniştiţi de glontele ce a pocnit în noapte, deschid în sfârşit uşa, el le strigă:

Repede, repede, Moulin e pe moarte... O scară... Spargeţi toate geamurile din stradă.... Haide! Haide!

Şi autoritatea acestui bătrân e atât de mare în cât trei agenţi execută imediat, orbeşte, ordinele lui.

D. Ploc în fruntea lor urcă treptele scărei, murmurând:

— Ştiam... Ştiam...

VII

Cine era ucigaşul...

Grupul nespus de mişcat ajunse în prag şi un agent deschise uşa camerei.

Pe jos, lângă piciorul unei mese, Moulin stătea lungit.

Ca şi Louvier şi Tardy, prezenta simptomele unei otrăviri cu conicină.

— A fost otrăvit ca şi ceilalţi, exclamă mânios un agent.

— Poate că n'a murit încă, zise altul.

— Fireşte că n'a murit, replică d. Ploc, singurul ce-şi mai păstrase sângele rece, în această adunare.

— Trebuie salvat atunci, exclamă un agent, care fără să ţină seama de împotrivirile d-lui Ploc, se năpusti în camera unde zăcea Moulin. Dar nici nu ajunse în dreptul poliţistului, că şi căzu jos.

— Aşteptaţi să aducă scara, strigă bătrânul.

In partea cealalta a odăii, geamul se făcu ţăndări. Un curent puternic se produse.

D. Ploc dădu ordine pe cari nimeni nu se gândi să le discute.

— Strângeţi în jurul gurii şi nasului meu o batistă şi unul din dv. să procedeze la fel.

După ce ordinul său fu îndeplinit, făcu semn agentului legat să-l urmeze.

Amândoi, în câteva clipe târâră în prag pe Moulin. Acesta strângea încă în mână hârtiile pe cari le citise. In înfrigurarea momentului, d. Ploc reuşi să-i le ia fără ca nimeni

să fi observat gestul său. Moulin fu condus imediat la spitalul Laribosière iar moşneagul, în care poliţiştii vedeau pe drept sau pe nedrept, pe acela care salvase pe şeful lor, rămase multă vreme în casă fără ca nimeni să se fi sinchisit de prezenţa lui.

D. Ploc stătu multă vreme în prag şi, după ce curentul alungase toate emanaţiunile periculoase, intră în odaie. Citi, mai întâi filele cari interesaseră pe Moulin şi după ce termină lectura lor, îngână zâmbind:

— Ştiam toate astea.

Pe urmă, privi pendula Ludovic al XIV-lea culcată pe o etajeră de glontele de revolver cu care trăsese asupra ei. Examină de-asemeni dulăpiorul pe care Moulin îl spărsese şi în care găsi un mic vas cu un recipient metalic pătrat.

— Nimic interesant, îngână el. Cobori apoi încet scara şi spuse unui agent:

— Aţi căutat, se vede, să ştiţi cine a tras cu revolverul?

— Da.

— Ei bine, eu sunt vinovatul.

— Dv., şi pentru ce?

— Ca să salvez pe d. Moulin.

— Nu înţeleg.

— Am să dau mâine toate explicaţiile. Noapte bună.

D. Ploc se duse în odaia lui, închise fereastra şi murmură satisfăcut:

— Să fii propriul tău ucigaş, fără ca totuşi să vrei să te ucizi, iată un lucru care nu e de loc banal.

***

La ora 11 dimineaţa d. Ploc se duse la spital să-l vadă pe Moulin. Acesta, care aflase dela un agent că moşneagul îi salvase viaţa îl primi foarte bine. După primele cuvinte de politeţe d. Ploc întrebă cu un zâmbet pe poliţist.

— M'am înşelat oare când v'am spus că aţi apucat pe o cale greşită.

— Mărturisesc că nu. Dar la rândul meu, vreau să vă pun o întrebare grea: Dacă Pierre Tardy e nevinovat, cine este atunci culpabilul?

După o pauză, d. Ploc îi zise aproape în şoaptă.

— Am citit toate hârtiile pe cari le-aţi avut în mână.

— Va să zică, ştiţi adevărul?

— Da, dar vă afirm că-l descoperisem cu mult înainte de a fi citit jurnalul lui Louvier.

— Aţi descoperit adevărul? întrebă poliţistul cu un zâmbet de neîncredere.

— Da, de altfel cea mai bună dovadă a afirmaţiilor mele este pe lângă faptul că am culcat cu un glonte de revolver pendula Ludovic al XIV-lea, şi spusele mele cari vă supărau veşnic şi anume că „adevărul e sus".

D. Ploc tăcu câteva clipe, apoi netezind hârtiile pe cari le ghemuise Moulin îşi începu astfel explicaţiile:

Mai întâi ce spune Stéphane Louvier? Se teme să nu fie asasinat de nepotul său. Spaima lui este absolut nefondată, întrucât Pierre Tardy, un tânăr cinstit este incapabil de o atare mârşăvie. Dar realitatea nu joacă rol pentru bătrân aşa că el este obsedat de gândul că nepotul său îl va ucide. E drept?

— Da.

— Ce se întâmplă atunci? Teama lui Louvier se transformă cu timpul într'o idee fixă: De vreme ce Pierre vrea să-l ucidă, a lupta împotriva lui, a-l omorî chiar îi se pare că este un act de legitimă apărare. Şi Stephane Louvier, spre a se pune în gardă împotriva unui pericol care-l ameninţă, se hotărăşte să-l omoare pe Pierre. Dar cum să-l ucidă? Arma celor slabi este otrava. Un prieten, un chimist, i-a dat acum şase ani un flacon de conicină. Otrava aceasta este puţin cunoscută, dar nu uitaţi că eu cunosc perfect chimia.

Cu acest produs Louvier are de gând să-l ucidă pe Tardy. Şi atunci ce imaginează el? In timpul unei absenţe îndelungate a lui Pierre, Louvier perforează tavanul, care desparte camerele lor astfel ca să-l ucidă pe Tardy la întoarcerea sa. Nu l'a ucis însă fiindcă între timp victima şi-a mai venit puţin în fire, aşa că proiectul deşi n'a fost părăsit, a fost amânat doar.

— Toate astea sunt foarte adevărate, dar nu înţeleg unde vreţi să ajungeţi? întrebă Moulin.

— Puţintică răbdare... Pe vremea aceea Louvier a avut ocazia să cumpere un obiect de o valoare nespusă: O pendulă de bronz Ludovic al XIV-lea, care a aparţinut marchizei de Brinvilliers, o faimoasă otrăvitoare, care a fost arsă în piaţa Grevei.

Această pendulă conţinea un mic recipient susceptibil de a reţine o cantitate de aburi otrăvitori, cari aburi, în anumite momente să iasă prin nişte deschizături aproape imperceptibile practicate printre cifrele ce marchează orele.

Cu acest instrument Louvier se hotări să-şi ucidă ne-

potul. Incărcă pendula cu conicină, dar resortul nefuncționând bine Tardy scăpă cu viață. Faptul acesta este scris de altminteri în însemnările lui.

Ajung acum la zilele cari au precedat moartea lui Louvier. Pierre a cerut în mai multe rânduri bani unchiului său. Știm că voia să ajute pe tatăl logodnicei sale. Nebunia încolțește iarăși în mintea lui Louvier și crezând că Pierre vrea să-l asasineze își spune: Dacă trebuie să mor, nu vreau să profite de banii mei. Stéphane Louvier își închipuia că Tardy știa locul unde își ascunsese banii, adică în pod. Intr'o seară, crezând că nepotul său era în oraș, sparge dulăpiorul și îngroapă banii în grădină.

Pierre ascuns după draperia camerei sale, urmărește toate gesturile lui Louvier.

— De unde știți asta?

— Mi-a spus-o chiar Pierre. Pe urmă, iată că începe drama. Deși jurnalul lui Louvier se întrerupse la opt seara, ați ghicit oare ce s'a petrecut?

— Da, peste zi Louvier a atins pendula și această simplă mișcare involuntară i-a pricinuit moartea.

— Aveți dreptate, zise d. Ploc.

Moulin reluă:

— Dar nu înțeleg, d-le Ploc cum de ați aflat toate astea.

Moșneagul zâmbi:

— O! e foarte simplu. De'ndată ce am știut că moartea a fost provocată de conicină, mi-am adus aminte că această otravă se volatiliza spontan în contact cu aerul creiând astfel un gaz mai greu ca aerul.

— Mai greu ca aerul? repetă încet Moulin.

— Da. Și constatarea aceasta este foarte importantă. Nimeni ne putând intra în odaie, asasinul, **dacă exista**, nu putuse să introducă otrava nici prin pereți, nici prin pardosea. Dacă era într'adevăr un asasinat, gazul trebuia să fi căzut din tavan.

— Bravo! d-le Ploc, zise polițistul.

— Acuma cred că înțelegeți de ce vă spuneam întotdeauna că adevărul era sus.

— Înlăturând ipoteza asasinatului, care era exclus, urmă d. Ploc, mai rămâneau două ipoteze: Sinucidere sau accident. Sinuciderea era imposibilă, fiindcă afirmațiile doctorului Marnier și propriile dv. constatări erau dovezi precise ce nu se puteau discuta.

Mai rămânea deci ipoteza unui accident... Dar cum s'ar fi putut produce acesta? Am studiat această ipoteză multă

vreme şi alaltăeri seară am intrat cu Tardy în casă, ca să examinez camera împreună cu obiectele ei.

— A va să zică dv. eraţi, întrerupse poliţistul zâmbind.

— Da.

— Un moment am crezut chiar că eraţi asasinul.

— Vai Doamne! exclamă zâmbind d. Ploc. Cercetările mele au fost întrerupte de sosirea dv., dar, în sfârşit am avut timpul să fac două constatări, ambele cu privire la pendula Ludovic al XIV-lea. Am observat mai întâi două orificii destul de vizibile la cifrele I şi II. Apoi am constatat că era singura pendulă care umbla.

— Un moment, d-le Ploc, aici nu mai pot fi de părerea dv., căci este inadmisibil că mişcarea acestei pendule provocată acum o lună să fi continuat atâta timp.

— Nu este imposibil de loc de vreme ce aşa stau lucrurile, observă d. Ploc. Dealtfel putem imagina, fie un resort puternic, fie că un agent curios a întors pendula...

— Aveţi dreptate.

Moşneagul urmă:

Pe urmă a survenit accidentul lui Tardy. El s'a produs la ora 11 precis. Notaţi că moartea lui Louvier s'a produs tot în acelaş timp, noaptea.

— E exact. Şi aţi fost izbit de această similitudine?

— Da, din pricina ei, am avut prima bănuială asupra modurilor cum se făceau otrăvirile: matematic, adică mecanic. Dar v'o repet, n'a fost decât o bănuială. Pentru ca ipoteza mea să fie reală, trebuia: 1) ca să se producă ceva în noaptea următoare; 2) că acest ceva să se producă riguros la ora 11. Precum vedeţi am avut dreptate. Acel ceva nu se putea produce decât cu ajutorul unei pendule, singura care funcţiona în această cameră, şi atunci am tras cu pistolul în ea.

— De ce?

Ca s'o culc la pământ. Aceste aparate de precizie sunt astfel făcute încât nu pot funcţiona decât într'o poziţie determinată: de obiceiu trebuie să stea drepte. Culcând pendula eram sigur că voiu întrerupe emanaţiunea gazelor... Sunt destul de bun trăgaci...

— Şi aţi dovedit-o. Dar mai sunteţi şi un foarte bun logician. Şi fiindcă ştiţi totul, explicaţi-mi, vă rog, cum de n'am murit nici eu, nici Tardy.

— Nu uitaţi că trebuie să respiraţi cel puţin zece minute conicina pentru ca să se întâmple un desnodământ

fatal. După părerea mea, pendula nu funcţionase bine în seara accidentului lui Tardy şi emanaţiunile n'au durat mai mult de două, până la trei minute maximum. In ce vă priveşte, intervenţia mea a mai redus şi timpul acesta...

*
**

Afacerea camerei cu pendule, atât de tragic începută, se termină cu o ordonanţă de neurmărire şi fu urmată de o mare fericire: Pierre Tardy şi Jeana Mathieu se căsătoriră într'o Duminecă. Martorii lui Pierre erau d-nii Ploc şi Moulin.

După ce părăsiră cu toţii oficiul stării civile, poliţistul spuse d-lui Ploc:

— Mă gândesc adesea la iscusinţa de care aţi dat dovadă. In cazul unei crime mai interesante, vreţi să vă previn şi să vă dau toată libertatea s'o anchetaţi?

— Aceasta ar fi una din cele mai mari dorinţe ale mele, zise moşneagul a cărui faţă se împurpurase toată de bucurie.

— Atunci ne-am înţeles. De altfel vreau să mă revanşez faţă de dv.

— Sunt sigur că o să vă luaţi revanşa, răspunse politicos d. Ploc.

— S F Â R Ş I T —